

bioSCOPE [09]

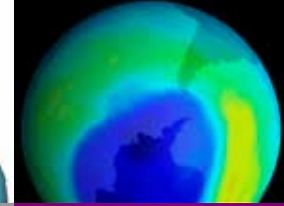
deze maand

The phytotron [p.3]

Waarom is gapen
aanstekelijk? [p.7]

Waar is het ozongat
gebleven? [p.10]

Zoektocht naar de perfecte Broccoli

Universiteit Utrecht

[Faculteit Bètawetenschappen
Biologie]

Hebt u dat ook...?

Hebt u dat ook...?, dat je zaken waarneemt waarvan je denkt, heb ik dat niet meer gezien!. Dat zou best kunnen. De econoom Kondratiev was het die in 1925 in zijn boek *"The Major Economic Cycles"* beschreef dat de economie, zeg de mate van groei en krimp van onze welvaart, een cyclisch proces doorloopt. Deze notie werd overigens al in 1913 door de landgenoten Jacob van Gelderen en Samuel de Wolff al beschreven maar ja, het Nederlands taalgebied...

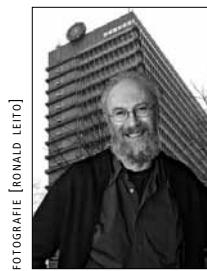
Ik ben zo vrij te stellen dat Kondratiev, als vader van de beschrijving van cyclische processen, vele kinderen heeft gebaard. Neem nu de verschillende golven van centralisatie en decentralisatie in toebedeling van verantwoordelijkheden betreffende de bedrijfsvoering van onze universiteit aan faculteiten en/of gespecialiseerde afdelingen. Als je zo als ondergetekende tijd van leven hebt gehad in deze organisatie dan wordt duidelijk dat na de decentralisatie golf van de jaren 80-90, er de afgelopen jaren weer een rondje centralisatie plaatsvindt.

Waar decentralisatie overwegend wordt beargumenteerd met "korte lijnen", "weinig schijven" en "de kennis ligt op de werkvloer" worden voor centralisatie efficiëntie en kosten besparing gebruikt. Vraag daarbij is of alle benodigde kennis werkelijk op de werkvloer ligt en of het werkelijk leidt tot grotere efficiëntie en kosten reductie. In een organisatie als de onze die onderwijs en onderzoek "produceert" ligt alle kennis die te maken heeft met een gezonde bedrijfsvoering niet op de werkvloer, evenmin leiden gespecialiseerde afdelingen tot grotere efficiëntie, en in mijn ogen al helemaal niet tot kosten besparing. De vraag die bij het laatste gesteld moet worden is of dat in relatie met het primaire proces überhaupt wel kan en of het wel een doel moet zijn!

Toen begin jaren 80 van de vorige eeuw de IT opkwam werd moord en brand geschreeuwd m.n. in vakbondskringen, vanwege de achteruitgang van de kwaliteit van het werk en het verloren gaan van werkgelegenheid. We weten inmiddels dat het tegendeel het geval is, hard- en software ontwikkeling heeft wereldwijd enorm veel werkgelegenheid gebracht en de IT sector is een van de belangrijkste drivers van de wereldeconomie. Daarnaast zorgt het ontwerpen van scenario's en het doen van prognoses met een steeds toenemend aantal variabelen, voor veel werkgelegenheid, sterker nog het schept werkgelegenheid. De keerzijde hiervan is dat het ook de mogelijkheid schept tot oneindige verfijning maar ook tot het opvoeren van controle tot op de geringste details. Er lijkt geen rem op te staan en wat dat kost...? Bovendien schijnt niemand zich nog af te vragen of de toevoeging van de zoveelste parameter nog wat extra inzicht toevoegt en of toename van controle meer brengt dan we eigenlijk al weten; kortom het is u vraagt en wij draaien, denken lijkt duurder dan domweg uitvoeren.

Momenteel bespeur ik de eerste tekenen van een beginnend decentralisatie golfje bij enkele onderdelen van de bedrijfsvoering van de faculteit. Ik juich dat toe! Korte lijnen tussen de actoren, bundeling van kennis, zorg voor een stabiele ondersteunende functie en vooral dat doen wat werkelijk zin heeft of werkelijk iets toevoegt, is geboden. "Change" is in..., maar alleen als het werkelijk meerwaarde heeft.

Hans Goedemans *bestuurssecretaris*

FOTOGRAFIE | RONALD LETTO

Kopenhagen anders

De ecologische hoofdstructuur dreigt te mislukken. De gewenste omvang zal niet worden gehaald met het huidige beleid, volgens het

Planbureau voor de Leefomgeving (PBL). Het doel, gesteld in 1990, om in 2018 een EHS van ruim 700.000 ha te realiseren, lijkt onhaalbaar.

Al vaker zijn in Nederland grootschalige projecten mislukt of onderhevig geweest aan grote vertraging en extra kosten. Zoals de Betuwelijn, de HSL-lijn en de Noord-Zuidlijn. Allemaal infrastructuurprojecten. De EHS is ook een soort infrastructuur, een ecologische. Er zijn ook vele voorbeelden in andere domeinen, zoals onderwijs en buitenlandse politiek.

Het lijkt erop alsof we grote projecten die jaren of decennia duren niet meer kunnen realiseren. Dat heeft ongetwijfeld te maken met onze zeer complexe en dynamische samenleving vol maatschappelijke tegenstellingen, korte termijn belangen, veranderende inzichten en nieuwe mogelijkheden.

Een groot risico is dat we gewend raken aan mislukkingen. Zo kan het gebeuren dat het doel, van de EU en Nederland, om in 2010 de achteruitgang van de biodiversiteit te stoppen, niet wordt gehaald en niemand zich daar druk over lijkt te maken (behalve het PBL en natuurorganisaties).

Er ligt weer een enorm project op de tekentafel, het klimaatproject. In Kopenhagen moet de internationale gemeenschap een verdrag tekenen met als doel dat in 2020 de uitstoot van CO₂ met 20, 30 of liever nog 40% is afgenomen t.o.v. 2005. Een onderneming die nog veel ambitieuzer is dan het Kyoto-protocol van 1997, dat ertoe moest leiden dat in 2012 de CO₂ uitstoot gedaald is met gemiddeld 5%. Dat doel wordt niet gehaald, wellicht alleen door de EU. Moeten we het niet anders aanpakken? Geen onhaalbare doelen stellen die belangrijke partijen als beperkend ervaren. Met in het verlengde complexe onderhandelingen over wie hoeveel moet bijdragen. In plaats daarvan afspraken maken over stimuleren van groene technologische vernieuwingen die landen kunnen zien als uitdagingen voor hun industrie. Formuleer de gewenste afname van CO₂ met 20% of meer niet als doel, maar als referentie. En maak afspraken over technologische vernieuwing en transfer van technologie naar landen die nog niet zover zijn. De referentie kan dan dienen om te evalueren of we genoeg vorderen.

Overigens valt het met de EHS nog wel mee, volgens verwachting wordt hij minder dan 10% kleiner dan bedoeld.

Jos Dekker